

LA MANRESA DE LES BASES (7): LA VIDA CULTURAL

Manresa, un exemple d'ebullició cultural

► El 1901 hi havia sis casinos; els Cors de Clavé van construir des de la segona meitat del segle XIX un element d'associació de moltes persones; entre els anys 1886 i 1906 es van publicar 64 periòdics i revistes, i es va crear l'Escola d'Arts i Oficis, el 1902

Francesc Comas

MANRESA

L'inici del catalanisme polític, que es va concretar a la segona meitat del segle XIX en diferents accions, com la primera Assemblea de la Unió Catalanista que es va fer a Manresa, van anar precedides de reivindicacions en el camp econòmic i cultural.

A la segona meitat del segle XIX, aquesta singularitat de Catalunya es va manifestar en el camp cultural que coneixem com la Renaixença. En un primer moment es va crear una cultura elitista, impregnada de conservadorisme social, però, als anys 60, la Renaixença es va estendre fins a les classes populars gràcies a autors com Jacint Verdaguer, Àngel Guimerà i Frederic Soler Pitarrà.

I aquest despertar cultural al país es va concretar amb l'aparició de nombroses entitats i associacions en la majoria de les ciutats i dels pobles de Catalunya. Manresa, que era una de les ciutats més importants i dinàmiques, a l'època de les Bases tenia un gran nombre d'institucions i d'entitats en diferents àmbits.

A escala cultural, cal destacar l'Ateneu Obrer Manresà, fundat el 1887, a partir de l'anomenat Cercle Artístic e Industrial Manresà, domiciliat al passeig Pere III, al costat del Casino dels senyors. Un altre va ser l'Associació Obrera Catalanista, de signe regionalista, fundada l'any 1898.

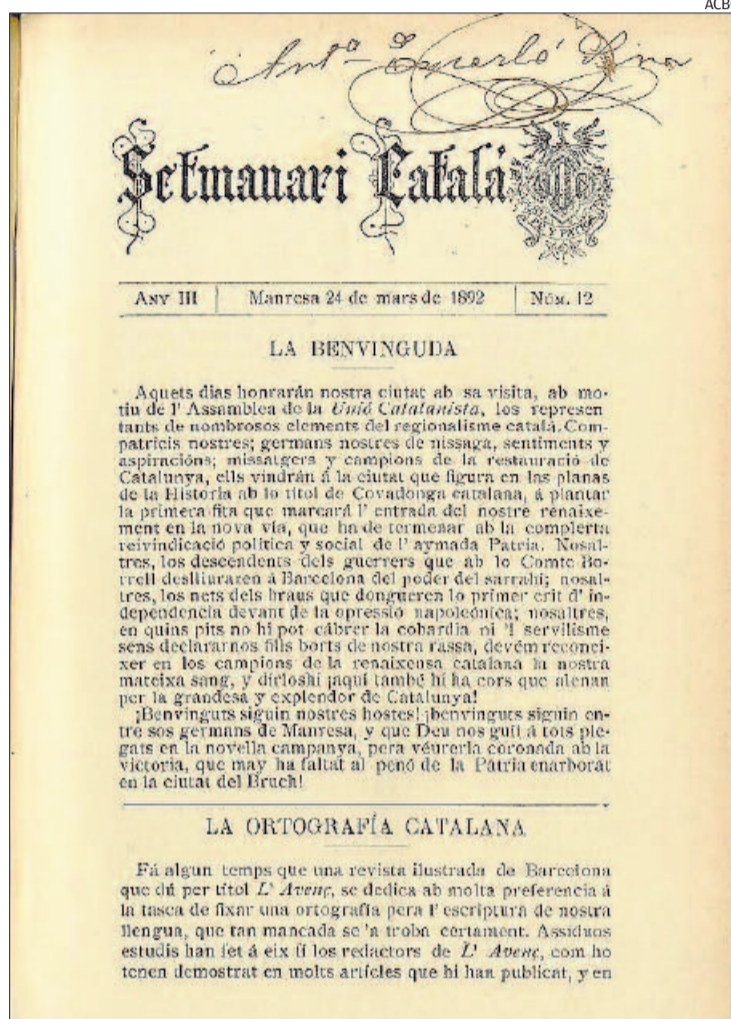
En l'àmbit de l'oci i diversió, hi

havia uns quants casinos. Però, els casinos manresans no tenien res a veure amb els grans establiments que s'havien obert a les principals capitals europees al llarg del segle XIX i a on l'alta societat es reunia i hi anava a jugar jocs d'atzar i relacionar-se. Els casinos manresans eren més modestos i s'ubicaven, generalment, en un primer pis dels carrers més centrícs de la ciutat i eren l'espai de lleure i reunió de persones relacionades amb alguna activitat concreta o d'una ideologia determinada.

Hi havia sis casinos

El 1901 hi havia a Manresa sis casinos: el del Comerç, el Artesano, el Centre de la Unió Industrial y Comercial, el Porvenir del Siglo XX, el Círculo Manresano i el Centre de la Pau. I, pocs anys després, però amb una vida més efímera, en van sorgir altres, com el Comercial, el Casino Ibèric Manresano i el Nuevo Porvenir Recreativo Manresano.

En el camp musical, cal destacar els Cors de Clavé que, des de la segona meitat del segle XIX, van construir un element d'associació de moltes persones. A final del XIX existien el Coro de Sant Josep (1877), la Unió Manresana (1882) i el Coro Obrer (1898), i el 1900 es va crear el cor de Las Tres Liras, si bé aquests dos últims van ser de vida efímera. El 1901 es va constituir l'Orfeó Manresà que, des de la seva fundació, va fer cada any nombrosos concerts a la ciutat. Al cap de pocs anys, concretament el 29 d'agost del 1904, per la festa major es van interpretar i ballar

Portada del Setmanari Català extraordinari del 24 de març del 1892, amb motiu de les Bases de Manresa, que es va entregar als delegats

les primeres sardanes a la plaça Major de Manresa.

La intensa activitat cultural es va manifestar en el camp de la premsa. Com ha recollit Marc Torras, entre els anys 1886 i 1906, a Manresa, es van publicar un total

de 64 periòdics i revistes, alguns amb una durada efímera. Així, 28 capçaleres -prop de la meitat-, no van arribar a l'any de vida i, d'aquestes, en quatre casos només es va publicar un primer i únic número. En canvi, quatre

diaris van sobrepassar els 25 anys d'existència: el Diari de avisos de Manresa, (1896 a 1937), El Pla de Bages, que va sortir durant 33 anys (1904 a 1937), el Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca de Bages, (1905 a 1936) i la revista Fulla Antoniana, (1902 a 1936).

Pel seu significat, cal destacar el diari Setmanari Català de Manresa, òrgan de la Lliga Regional, que va publicar un numero extraordinari el 24 de març del 1892 i va ser entregat a tots els delegats.

Les acadèmies

En l'àmbit artístic, cal destacar la creació de l'Escola d'Arts i Oficis el 1902, a més a més d'acadèmies particulars, com les de Francesc Morell, Sebastià Gallès, Marià Coronas, Bonaventura Corrons, Francesc Cuixart, entre altres, i que van potenciar l'ensenyament i l'aprenentatge d'un gran nombre de pintors manresans.

Les sales d'exposicions, com la de l'Associació de Premsa del Passeig i altres obertes a les primeres dècades, van ser espais per mostrar l'obra de pintors, escultors, dibuixants o escenògrafs.

En el camp literari, durant la dècada de les Bases es van convocar alguns certàmens literario-musicals que van ser guanyats per personalitats intel·lectuals de la ciutat, com Leonci Soler March, Joaquim Sarret i Arbós, Lluís Espinalt, Maurici Fius i Palà, Marià Vallès i Antoni Aparicio.

La catalanitat va ser cada vegada més present en aquests concursos i als Jocs Florals que, a partir de l'any 1901, es van celebrar a la capital del Bages.

L'APUNT

Entitats culturals centenàries

► Dins d'aquesta mostra d'entitats culturals, cal destacar-ne algunes que es van crear a l'època de les Bases i han arribat als nostres dies. La majoria d'elles es van inspirar en els corrents nacionalistes i es van vincular amb personatges significants en la vida pública de la ciutat.

En l'origen d'aquestes entitats trobem una sèrie de personatges claus en la vida cultural de la Manresa de final del XXI i primer del XX, com el farmacèutic Josep Esteve, el polític Leonci Soler, el mossèn Josep Guitart, el metge Oleguer Miró, l'historiador Joaquim Sarret i Arbós, l'arquitecte municipal Ignasi Oms i Ponsa i Alexandre Soler March, entre altres.

Aquests i altres empresaris, i algun comerciant, van fundar entitats que tenien en comú la recerca del passat històric i cultural de Catalunya, el Bages i Manresa, i un gran amor a la terra i a les tradicions, seguint les pautes

culturals iniciades amb la Renaixença.

Un exemple d'entitats que ja han celebrat el centenari de la seva història son l'Orfeó Manresà, fundat el 1901, el Centre Excursionista de la Comarca del Bages, fundat el 1905, i l'Esbart Manresà de Dansaires, fundat el 1908; i, en l'àmbit de l'esport, el Centre d'Esports Manresa (1906).

I és que aquestes entitats no es van dedicar únicament al seu objectiu primigeni de la música, de les excursions o de la dansa, sinó també a la divulgació de les seves activitats per mitjà d'un butlletí, la creació d'una secció d'estudis i la formació d'una biblioteca o d'un petit museu.

Aquest interès científic i la seva divulgació es complementava amb l'arxiu municipal, obert l'any 1883 al quart pis de l'ajuntament a càrrec de Leonci Soler March, si bé des de primer del segle i fins al 1935 el veritable ar-

Manresans a l'estació del nord esperant l'arribada de l'Orfeó Català

xiver va ser Joaquim Sarret i Arbós. També cal destacar l'obertura del museu amb peces d'interès arqueològic, històric i etnològic de

la ciutat i la biblioteca, que va ser inaugurada l'any 1896, quatre anys després de la celebració de l'Assemblea de les Bases.